

**Városlódi Német
Nemzetiségi
Óvoda
pedagógiai programja**

2013

Tartalomjegyzék

I. Bevezető

II. Gyermekkép, óvodakép

1. A Városlódi Német Nemzetiségi Óvoda
2. Az óvodai nevelés alapelvei
3. Helyi adottságokból adódó kiemelt nevelési elvek

III. Az óvodai nevelés feladatai

1. Az egészséges életmód alakítása
 - 1.1 Egészségfejlesztési program
2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
4. Sajátos nevelési feladataink
 - 4/1: Német nemzetiségi nevelés
 - 4/2: Német nemzetiségi nevelési céljaink
 - 4/3: Német nemzetiségi nevelési feladataink
 - 4/4: A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése
 - 4/5: Módszertani feladataink
 - 4/6: Életkori sajátosságokból kiinduló feladataink
 - 4/7: A fejlődés jellemzői óvodáskor végére
 - 4/8 : Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai integrált nevelése
 - 4/9: Gyermekesélyegyenlőségét szolgáló intézkedések
 - 4/10: Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek
 - 4/11: Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek
 - 4/12: Hagyományaink az óvodában
 - 4/13: Helyi tradíciók ápolása
 - 4/14: Óvodánk kiemelkedő feladata

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

1. Személyi feltételek
2. Tárgyi feltételek
3. Az óvodai élet megszervezése
4. Az óvoda kapcsolatai

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

1. Játék
2. Verselés, mesélés
3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
5. Mozgás
6. A külső világ tevékeny megismerése
7. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése
8. Munka jellegű tevékenységek
9. Tanulás: A tevékenységben megvalósuló tanulás

VI. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Érvényességi rendelkezések

Felhasznált irodalom

AJÁNLÁS

Programunknak a "CIC-KOMM!" nevet adtuk.

E játékos szóhasználattal szeretnénk utalni programunk helyi vonatkozásaira.

A magyar népi gyermekjátékból átvett, kicsit átformált játékos szavacska talán szimbóluma lehet nevelési törekvéseinknek. Szimbóluma annak, hogy a Városlódi Német Nemzetiségi Óvoda , német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda, melyekben a nevelés német és magyar nyelven folyik.

Talán kifejezheti e két kultúra egymásmellettségét, összetartozását.

Utalhat a játékba hívásra, az együttjátszás örömére, az emberi kapcsolatokra.

Lényegét tekintve nem is akarunk mást.

Az óvodai nevelés, az egyéni képességek maximális fejlesztése spontán tanulási helyzetekben, a közvetlen gyakorlati tapasztalás kihasználásával történik. E sokrétű és összetett folyamatban mindig figyelembe vesszük a gyermekek eltérő fejlettségi szintjét és egyéniségét. A gyermekekről való gondoskodás során szem előtt tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodának csak kiegészítő szerepe van.

Fontos dolognak tartjuk, folyamatosan figyelemmel kísérni az Alapprogram módosításait, és azt beépítve pedagógiai programunkba naprakészen alkalmazni a nevelő munka során.

Ajánljuk ezt a programot a fenntartónak, óvodánk nevelőtestületének, és az óvodás gyermekek szüleinek.

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Feladatunknak tekintjük óvodánkban az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, családi légkör kialakítását, ahol a gyermek személyi és tárgyi feltételek biztosítása mellett, játékba ágyazott tevékenységek során, életkori sajátosságainak megfelelően fejlődik.

A családokkal pozitív kapcsolat kialakításra, együttműködésre törekszünk.

Célunk a környezetét szerető és védő, környezetében eligazodni tudó, boldog, kiegyensúlyozott gyermek nevelése.

Valljuk:

„A gyermekbe vetett bizalmtól, az iránta érzett felelősségtől, nyílt és derűs légkörben, ésszerű szabályok között a gyermek felelőssége is kicsirázik.”

(Mérei Ferenc)

I. BEVEZETŐ

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) – a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit. Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

a) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

b) a gyermeket - mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;

c) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben érvényesülhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széles körű módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete elkészíti saját nevelési programját: vagy átvesz és adaptál egy kész programot, vagy saját programot készít, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínúsége mellett érvényesülnek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe kell venni

a) a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez;

b) a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermek nevelését végzi.

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Dr. Hegyi Ildikó: A nevelés „tízparancsolata”

(Tíz jó tanács gyermekneveléshez)

1. parancsolat: Vedd figyelembe a gyermek érzelmeit!
2. parancsolat: Fogadd el a gyermeket önmagáért!
3. parancsolat: Adj testi- lelki biztonságot!
4. parancsolat: Légy következetes!
5. parancsolat: Informálj és kommunikálj naponta!
6. parancsolat: Engedd a szárnypróbálgatást!
7. parancsolat: Dönts okosan!
8. parancsolat: Gondold meg mit kívánsz!
9. parancsolat: Hagyd saját tempója szerint fejlődni!
10. parancsolat: Tartsd ébren az érdeklődését!

Gyermekkép

Az Alapprogram a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi, biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A felgyorsult élettempó, a megélhetési gondok akkora terhet rónak a családokra, hogy ezek károsan befolyásolják az egymáshoz fűződő érzelmi kapcsolatokat. Egyre kevesebb idő jut egymásra ebben a szinte percre beosztott életmódban. Az idő szorításában, sürgetésében csökken a gyerekek kitartása, szociális érésük lelassul, kapcsolataik felszínessé válnak. Ezt próbáljuk mi megelőzni, kompenzálni a derűs, családias, érzelem gazdag légkör megteremtésével. Célunk, hogy gyermekeink boldog, kiegyensúlyozott felnőttekké váljanak.

Az itt leírtakat áttekintve „ars poeticánknak” tekintjük, hogy a kezünkől kikerülő felnövekvő nemzedék a társadalom hasznos tagjává váljon, egyéni kapcsolataiban eligazodjon. A mi felelősségünk abban áll, hogy olyan alapot teremtsünk a magyar és nemzetiségi kultúra felhasználásával tudásban, tapasztalatban, melyre erős várként épülhet a felnőttkori mindennapi élet.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek kettő és fél éves korától az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. A gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskoláskorba) való átlépés belső, pszichikus feltételei. Az óvoda pedagógiai

tevékenységrendszer és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről
- a testi, szociális, értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - életkornak, fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról, e tevékenységen keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról
- emberi értékek közvetítéséről
- a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, megerősítését, átörökítését.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

1. A Városlódi Német Nemzetiségi Óvoda

Városlőd 1397 fős, német nemzetiségű kisközség a Bakonyalján, szelíd hegyekkel, erdővel övezve.

Történetének kezdete az Árpád-korba nyúlik vissza. A török hódoltságot megelőző korban a karthauzi kolostor, az Érdy-kódex szülőhelye adott rangot a településnek. A török kiűzése után a 18. században frankok és bajorok építettek otthont maguknak a lakatlan, elvadult területen. A falut ma is többségében az ők utódai lakják erősen keveredve magyarokkal.

A 2. világháborúig kb. 95 %-os volt a német nemzetiségiek aránya, ma már csak 15-20 %-os.

Évtizedek óta élnek a községben cigány családok, számuk fokozatosan nő. Életmódjuk, lakáskörülményeik általában nem megfelelőek, pozitív változtatásra azonban önmaguk alig képesek.

A községnek a környéken egyedülállóan már 1895 óta van óvodája. Ez is jelzi, hogy az itt élő törekvő, szorgalmas embereknek már akkor is volt igényük arra, hogy gyermekeiket szépre, jóra tanítsák egy szebb, jobb, könnyebb élet reményében.

Az itt élő német nemzetiségű emberek az utóbbi évek változásai hatására megújult hittel, lokálpatrióta érzésekkel, lelkesen tevékenykednek, hogy nyelvüket megmentse az utódok számára. Sajnos, a sváb tájnyelvet már csak az egyre fogyó idős emberek használják, az unokák csak néhány családban hallják. A környék adottságai miatt, régen is és ma is, az emberek inkább kézműves tevékenységet folytatnak. Herendre, Veszprémbe, Ajkára járnak dolgozni. Sajnos, a munkanélküliek aránya is évek óta 10-15 % között állandósult.

Évről évre nő az anyagi gondokkal küzdő, elszegényedő családok száma.

A nehezebb életkörülmények, a fokozódó létbizonytalanság, az egészségtelen életmód a családok életében egyre erősödő zavarokat okoz. A kedvezőtlen nevelési körülmények negatív hatásai a gyerekek fejlődésében, magatartásában mindjobban megmutatkoznak.

Összefoglalva óvodánk sajátosságait tömören így fogalmazhatjuk meg:

- a falunknak különösen szép a természeti környezete,
- a gyerekek többsége német nemzetiségű származású.

Ezen sajátosságok figyelembevételével kell megfogalmazni nevelőmunkánk alapkoncepcióját, fő irányait.

2. Az óvodai nevelés alapelvei:

- a) a gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk;

Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, hátrányok csökkentését elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és elérő fejlődési ütemük figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátást is).

3. Helyi adottságokból adódó kiemelt nevelési elvek

Alapvető célunk és feladatunk gyermekeink egészséges, harmonikus fejlődésének segítése, az egyéni képességek kibontakoztatása, az életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével kétnyelvű környezetben.

Békés, tevékeny gyermekközösségek kialakítása játékon és életkoruknak megfelelő hagyományokat ápoló tevékenységeken keresztül, amelyben a gyerekek érzelmeikben gazdagodnak, önállósodnak, ismereteik gyarapodnak.

A nemzetiségi önazonosság kialakulásának segítése, erősítése a német nemzetiségi nyelvvel és kultúrával való ismerkedéssel, nemzetiségi hagyományok és szokások felélesztésével.

Célunk, hogy egy bizonyos szintig fejlődjön a német nyelv hallás utáni megértése és egy szerény szókinccs segítségével kérdés-felelet formában németül is kommunikáljanak.

Célul tűztük ki azt is, hogy a nemzetiségi nevelésünkkel a szülőknek is mintát adjunk, hogy erősödjön a családokban is a nemzetiségi szokásokhoz, hagyományokhoz való kötődés.

Célunk még a sajátos nevelési igényű gyermekek felkarolása és az esetleges részképességek elmaradása esetén egyéni fejlesztések a gyermek képességeit és sajátosságait figyelembe véve.

A családi nevelés eredményeit figyelembe véve, azt folytatva és kiegészítve gyermekeink az óvodáskor végére rendelkezzenek olyan mentális, testi, lelki és szociális képességekkel, hogy megkezdhessék kétnyelvű iskolai munkájukat.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, melyre programunk is törekszik.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

I. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségnek védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása;
- a gyermekek tapasztalják meg az időjáráshoz alkalmazkodó öltözködést, tartózkodjanak minél többet szabad levegőn,
- a gyermekek pihenéséhez nyugodt légkör biztosítása
- a család és az óvoda gondozási, egészséges életmódot kialakító szokásainak összehangolása (az egészséges életmód kialakítása során éljen a nemzetiségi nyelv is),
- a gyermekek helyes életritmusának kialakítása élettani szükségleteik figyelembevételével.

1.1 Egészségfejlesztési program

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének (komplettálásának) szorgalmazását szolgálja.

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvodai étlap összeállításához az ANTSZ ajánlást vesszük figyelembe. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Az óvoda és a pedagógus feladatai::

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára
- Szerveznek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként legalább egy-két gyümölcs- és zöldség-napot.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során

a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.

- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.

- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl projektek), játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).

- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók. és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

- Az étkezések során előforduló minden féle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztése.

Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését.

Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron), szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben is lehetőség nyílik a mozgásfejlesztésre. Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.

A mindennapos testnevelések során a tornagyakorlatokba beépíthetők prevenciók (lúdtalp megelőző) gyakorlatok. Célul tűzzük ki a szülők bevonását mozgásos tevékenységekbe. (játékos tornadélután szervezése szülők-gyermekek számára, egészségvédelmi nap, sport nap)

Időjárástól függően (köd, -15 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivételez az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A legfőbb személyi higiéniai feladat: a kézmosás szokássá fejlesztése, a saját felszerelés használata. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiéniai felszerelés minden gyermek részére álljon rendelkezésre.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülővel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése, higiéniai szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri

játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

A Nevelési Tanácsadó logopédusával konzultál, aki hetente egyszer tart foglalkozást óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

A Nevelési Tanácsadó pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki évi rendszerességgel megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja őket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erő kifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.

- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjú teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek:

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésénél, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenyítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételt - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a

nevelési intézmény a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel

- az óvodai nevelési év, valamint
- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni.

Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz az óvodavezetői irodában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettelgi légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- a szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás, és normarendszerének megalapozása. Mint a szocializáció, mind az én-fejlődés területén uralkodjon a nemzetiségi nyelvhasználat;
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon

csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre, mindazok megbecsülésére.

- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.
- A kiemelt figyelmet igénylőgyermekes esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Gyermek-gyermek kapcsolat:
Jelentősége a személyiségfejlesztésben több szempontból is fontos:
 - a csoport közvetítő hatású,
 - a mikrokörnyezet sajátos tartalmat hordoz,
 - a csoporttöbbség az egyes gyermeket gazdagítja,
 - szociális szerepek elsajátításának, beépülésének közege,
 - a társas hatékonyság, szociális erő fokozója,
 - segíti a reáli önismeret és a pozitív önértékelés kialakulását, a csoport segíti, lerövidíti a tapasztalatszerzés útját, alkalmat ad a probléma többirányú megközelítésére.

Tevékenységek

- Barátságok kialakulása.
- Figyelmes a társai iránt.
- Segít a társainak pl. barkácsolásban öltözködésben.
- A hiányzó gyerekeket észreveszik, ajándékot készítenek nekik.
- Születés- és névnapokat megünneplik.
- Megünneplik az év jeles ünnepeit.

Feladatok

- Az óvónő fokozatosan ismertesse meg a gyerekekkel a társas együttélés és a szociálisan elfogadható önértékelés életkorban elvárható alapvető normáit, szokásait.
- Olyan ismétlődő közös tevékenységet szervezzen, amelyek során az összetartozás élményét mélyíti el.
- A gyermek viselkedésére adott visszajelzéseivel is nyújtson érzelmi biztonságot.
- Ismertesse meg az óvónő a szülőket a fokozatos beszoktatás előnyeivel.
- A gyermekek számára az ünnepeket úgy szervezze meg, hogy azt tevékeny várakozás előzze meg.

- Fejezze ki a sikerrel végzett közös feladatok feletti örömét, és mutasson rá, hogy az eredmények együttesen érhetőek el.
- Teremtsen az óvónő olyan légkört, hogy egymás másságát fogadják el (nemzetiségi, etnikai, hátrányos helyzetű).

Sikerkritériumok:

Az óvodai élet során kialakult szokások a gyerekek igényévé válnak, amelynek természetes módon tesznek eleget. A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt. Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat. Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társaik közlését, kérdését.

Nyugodtan ülnek, az óvónő kérdéseire érthetően, a helyzetnek megfelelően állva vagy ülve válaszolnak. Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire. Ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.

Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt és észreveszik, ha valaki hiányzik. Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit. Egy-egy társuk iránt kitüntetett rokonszenvet, barátságot mutatnak.

Felfogják az óvónő alapvető metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nemtetszés, öröm, biztatás, szomorúság, stb.) A megkezdett munkát felszólítás nélkül befejezik. Felelősséget éreznek a vállalt feladatokért, amelyet akkor is elvégeznek, ha nehézséget jelent, vagy érdeklődésüket már nem köti le. A mikro csoportokban képesek együttműködni, elfogadják a tennivalóktól függő alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat.

Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani esetleg elhalasztani, ha erre számukra belátható okból szükség van.

Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.

3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra-, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai:

- egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása
- másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség- fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Tevékenységek

- Az óvónő irányításával anyanyelvi játékokat játszik.
- Bekapcsolódik a beszélgetésekbe, elmeséli élményeit.
- Mesekönyv nézegetése közben elmondja a képen látottakat a saját élményével dúsítva.
- Alkalmazza az udvariasság nyelvi formáit.
- Gyermekek eljátsszák, elbábozzák kedvenc meséiket, élményeiket.

Céljaink:

- A sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, mely a későbbiekben élményként előhívható.
- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére épít.
- A figyelem összpontosítására motiválás.
- Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat.
- Egyéni érdeklődési kör figyelembe vétele.
- Az óvónő beszéde mindig legyen nyelvtanilag kifogástalan, egyszerű, de még kifejező.
- Legyen modell a gyermekek előtt, anyanyelvi beszédkultúráját folyamatosan fejlessze.
- Mérje fel a fejlessze a gyermekek beszédkészségét.
- Alkalmazza a nyelvi játékokat.
- A gyerekek kérdéseire mindig válaszoljon, tegyen fel ő is kérdéseket.
- Fordítson figyelmet a gátlásos gyerekekre, empátiával törekedjen a szóbeli aktivizálásra.

- Fejlessze differenciáltan az alacsonyabb társadalmi rétegekből jövő gyermekek beszédképességét, szókincsét.
- Teremtsen alkalmat arra, hogy a gyerekek eljátsszák – elmondják, elbábozzák kedvenc meséiket, és adjon lehetőséget az általuk kitalált történetek elmondására.
- Az anyanyelvi játékok számára külön időt biztosítson, és ezeket a játékokat építse be a mindennapi életbe.
- Tegye képessé a gyerekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- Igyekezzen az óvónő egyensúlyt találni a magyar és nemzetiségi nyelv alkalmazásaiban, gyakorlásában.

Sikerkritériumok:

- Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése és észlelése.
- Képes vizuális és auditív differenciálásra.
- A keresztcsatornák működése a korának megfelelő.
- Verbális emlékezete korának megfelelő.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Elbeszélésük folyamatos, összefüggő, tiszta érthető beszéd jellemzi őket.
- Kialakul a beszédfejelem.
- Beszédük követi az időrendi sorrendet.
- Használják a névmásokat, névszokat.
- Felismerik és használják a metakommunikatív jelzéseket.
- Sok találós kérdéssel és közmondással ismerkednek meg.
- Használják gyűjtőfogalmakat és tudnak a gyűjtőfogalmak alá rendelni.

4. Sajátos nevelési feladataink

4.1. NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS

A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

A 2,5-6 éves gyermek nyelvi sajátosságai

Az egészségesen fejlődő gyermek nyitott a külvilág felé, minden apró mozzanatát magába szívja.

Az óvodás gyermek a tankötelezettség megkezdéséig tudattalanul elsajátítja a környezetében élő felnőttek nyelvhasználatát. Szókincsé egyre gazdagabb, képes kifejezni gondolatait, véleményét

mond. Kommunikációja fonetikai, nyelvtani formálódása szorosan összefügg értelmi fejlődésével. Konkrét világában megjelennek az absztrakt dolgok is. Mindez maga után vonja az egyre aktívabb és kifinomultabb kommunikációt.

A gyermek egyre többet szeretne tudni az őt körülvevő világról, amelyben számára elsődleges mintát a környezetében élő felnőttek szolgáltatják. Az optimális fejlődés alapvető feltétele az érzelmi biztonság. Kiegyensúlyozott, nyugodt légkörben a gyermek nagyon fogékony a ritmus, a dallam iránt. A nyelvi nevelés csak cselekvéshez kötötten valósulhat meg, amelyben a gyermek természetes módon utánoz és egyre aktívabban vesz részt. Hisszük, hogy ez az életkor a legoptimálisabb a kétnyelvű nevelés megvalósításához.

Óvodánkban a gyermekek egynyelvűek. Családjaikban általában a nagyszülők használják aktívan anyanyelvüket. A szülők nyitottak, érdeklődőek nevelési koncepciónk iránt. Az óvoda tiszteletben tartja a családban megkezdett nevelést, elősegíti a nemzetiségi nyelv ápolását.

Óvodai csoportjainkban a gyermekek már óvodába lépéstől ismerkednek a nemzetiségi nyelvvel. A csoportszervezési elv lehetőséget teremt élet közeli, családi hangulatú légkörben történő személyiségfejlesztéshez.

A fordítás nélküli, egynyelvű szituációkba a gyerekek fokozatosan kapcsolódnak be, a passzív megfigyeléstől eljutnak az aktív kommunikációig. A gyerekek különböző szociális háttérrel kerülnek be az óvodába. A hátrányos helyzetű, eltérő ütemben fejlődő gyermekek számára lehetőséget teremtünk a felzárkóztatásra, segítjük beilleszkedésüket.

A gyermeki kíváncsiságra építve közvetítjük a nyelvi kultúrát, változatos gyakorlási lehetőséget biztosítunk az ismeretek játékos formában történő elsajátításához. Támogatjuk a tehetséggondozást, együttműködünk a szülőkkel.

Céljaink megvalósításának során az óvónő mintaértékű a gyermek számára. A megismertetés első fázisában a gyerekek nyelvi hiányosságai miatt csak az utánzásra építhet. Példát mutat, felismeri a spontán helyzeteket, a nemzetiségi nyelv minél gyakoribb használatára törekszik. Ismeri a gyerekek nyelvi fejlettségi szintjét, ehhez igazodva határozza meg rövid és hosszú távú célkitűzéseit. Kapcsolata a gyerekekkel bizalomra, szeretetre épül. Ismeri a helyi hagyományokat, segíti a kulturális örökség megóvását. Feladatait a gyermekek egyéni sajátosságai mellett, a vegyes csoport összetétele, létszáma, a korosztályok aránya és korábbi ismeretei határozzák meg. Éves munkatervének összeállításakor figyelembe veszi az elmúlt nevelési év tapasztalatait, eredményeit, a gyermekek egyéni sajátosságait, a csoport összetételét, fejlettségi szintjét. A témák minden esetben a gyermek természetes tapasztalási területeihez kötöttek. A nevelés során kiaknázzuk a vegyes koresoport nyújtotta előnyöket. A nagyobb gyermek szintén mintát nyújt kisebb társainak, az eltérő képességű gyermekeket is sikerhez, örömhöz juttatjuk.

Az óvodapedagógus teljes személyiségével, nemzetiségi nyelvi ismereteivel egész nap értéket közvetít a gyermekek felé.

Településünkön a lakosság idősebb korosztálya többségében kétnyelvű. Aktívan használják nyelvjárásukat, büszkék származásukra, hagyományaikra. Az átörökítés a generációk között sajnos megszakadt, gyermekeik (ha meg is értik) már nem használják, a harmadik generációs szinten pedig szinte idegen nyelvként találkoznak a gyermekek a nemzetiségi nyelvvel – nagyszülei anyanyelvével. Ennek a szakadéknak a kitöltését intézményünk is segíti sajátos arculatával. A német nemzetiségi nevelésen belül a kétnyelvű nevelést valósítjuk meg.

4.2 NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉSI CÉLJAINK:

- nemzetiségi kultúra ápolása, a helyi környezet értékeinek, hagyományainak megismertetése, megszerettetése.
- A nemzetiségi nyelv természetes jelenléte a mindennapi kommunikációban – kétnyelvű nevelés.
- Helyi hagyományok továbbörökítése (nyelvjárás, zene, viselet, tánc).
- Az identitástudat megalapozása.
- A nyelvi kommunikációs készség megalapozása a későbbi nyelvtanulási kedv felkeltése.
- A teljes gyermeki személyiség fejlesztése.

A kétnyelvű nevelés átfogja a gyermek értelmi, érzelmi, szociális nevelését, az óvodai élet valamennyi tevékenységformájában jelen van, a fejlesztési területeken keresztül realizálódik.

A német nemzetiségi nevelés óvodánk sajátossága, nevelési koncepciónk szerves része. Legfőbb feladatunk a teljes gyermeki személyiség fejlesztése.

Célunk az örömszerzés, a közös játék és élmény. Valljuk, hogy kötetlenül, a gyermek számára legtermészetesebb módon –a játékon keresztül szeretethetjük meg és közvetíthetjük értéként a nemzetiségi nyelvhasználatot.

4.3 NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉSI FELADATAINK:

Törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett – figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét – minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítsa az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást.

Szellemi kultúra:

- Az óvónők gyűjtsék össze a gyermekmondókákat, verseket, dalokat, szokásokat, tárgyi emlékeket, hangszereket. Tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezzék meg a nyelvelsajátítást.

Tárgyi kultúra:

- Régi paraszti munka és a hozzátartozó eszközökkel való ismerkedés.
- Népismeret.
- Tárgyi emlékek gyűjtése a csoportszobába (köcsög, tányér).

FELADATAINK:

- A nemzetiségi nyelv nem elvontan, hanem a gyermek személyiségfejlődésének természetes aspektusaként jelenik meg az óvodai nevelésben.
- A nemzetiségi nyelv használata hozzájárul a környező világ minél gazdagabb megismeréséhez.
- Differenciált, egyéni képességeket kibontakoztató nevelésre orientálódunk, lehetőséget biztosítva az eltérő képességekből adódó hátrányok pótlására.
- Megalapozzuk a csoport szokásrendszerét, természetes, érzelmi biztonságot nyújtó légkört alakítunk ki.
- Formáljuk gondolkodásukat, elősegítjük értelmi fejlődésüket.
- Tiszteletben tartjuk a szülők szemléletét, etnikai hovatartozását, kívánságait.
- A magyar anyanyelvű gyermekeknek lehetőséget biztosítunk a nemzetiség nyelvi kultúrájának megismeréséhez, a nyelvtanulás iránti kedv felkeltéséhez.
- Erősítjük az identitástudatot, más kultúrák elfogadását, tiszteletét.
- Természetes, gyermek közeli szituációkon keresztül ismerkednek a gyerekek a nemzetiségi nyelvvel.
- A legfontosabb tevékenységi forma a játék, a tevékenységhez kötött ismeretátadás.
- Az óvodás gyermek életkori sajátosságai lehetővé teszik a német nyelvvel történő kötetlen ismerkedést, célunk az élménybiztosítás, örömszerzés.
- A nemzetiségi nevelés személyhez kötött, az óvodapedagógus teljes személyiségével mintát nyújt, értéket közvetít.
- A gyermek beszédképességének,- képességének fejlesztése.
- A grammatikailag, fonetikailag helyes beszéd megalapozása.
- Biztos szókincs kialakítása.

Nationalitätenunterricht

- Das Ziel des Nationalitätenunterrichts im Kindergarten ist die Vermittlung der Nationalitätensprache und –kultur zu sichern, die Sitten zu übergeben und Bedarf nach dem Erwerb der Muttersprache zu steigern. Die sprachliche Erziehung wird durch das sprachliche Milieu, durch Beschäftigungen und Spielsituationen in der Zielsprache verwirklicht.

Die Kindergärtnerin soll im Gebrauch des Ungarischen und der Minderheitensprache Gleichgewicht bewahren.

4.4 A NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS MEGSZERVEZÉSE

A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.

A nemzetiségi óvodai nevelésben részvevő óvodapedagógusnak beszélnie kell a nemzetiség nyelvét, ismernie kell a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkinccs továbbörökítése.

A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodában jellemzően a nemzetiség nyelvén kell szervezni a gyermekek óvodai életét. Törekedni kell arra, hogy a gyermekek gondozásában résztvevő felnőttek is ismerjék és használják a nemzetiség nyelvét (tájnyelvét).

A nemzetiségi óvoda nevelő munkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel), a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodának a nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel is rendelkeznie kell.

Az óvoda környezete tükrözze a nemzetiség kultúráját, a nemzetiség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

4.5. MÓDSZERTANI FELADATAINK:

A kommunikációs szituációban a gyermek a partnerünk. Harmonikus légkör kialakításával alapozzuk meg a nyelvi tartalmak közvetítését. A gyermeket életkori sajátosságainak megfelelő módon motiváljuk és aktivitásra készítjük a kommunikációs helyzetben. A gyermeket érzelmei erőteljesen befolyásolják, ezért minél természetesebb módon, kötetlenül, pozitív mintanyújtással készítjük elő a nemzetiségi kultúra elfogadására, megszerettetésére.

Az aktuális témaköröket változatos módszerekkel, szemléltetőeszközökkel dolgozzuk fel. A gyermek közlései, reakciói visszajelzés értékűek. Csoportszokásokat, hagyományokat alakítunk ki, amelybe kezdettől fogva bevonjuk az óvodásokat.

A játék alapelv. Lehetőséget nyújt a teljes közvetítési folyamat minden lépésének megvalósításához. A természetes nyelvi szituációban a gyermek kötetlenül, oldottan vesz részt, valamennyi érzékszervét használja az ismeretszerzéshez, rögzítéshez, felelevenítéshez.

Az ismeretek bővítésének alapfeltétele a gyermek aktuális fejlettségi szintje. A nyelvi hibákat tudatosítás nélkül, példanyújtással javítjuk. A gyermekek fejlődését folyamatosan kísérjük, rögzítjük.

Az óvodapedagógus közvetlen irányítását fokozatosan felváltja a közvetett irányítás, lehetőséget teremt a gyermekek egymás közötti kommunikációjához.

Érdekes, változatos gyakoroltatási helyzeteket teremtünk, a szavak teljes nyelvi környezetben rögzülnek. A hang, a dallam, a ritmus segíti a megszilárdítást, fenntartja az érdeklődést. A kifejezések, tömondatok, szójátékok bevésése észrevétlenül történik. A naponta alkalmazott ritmusokat, cselekvéshez kötött nyelvi kifejezésmódokat könnyedén elsajátítják a gyerekek.

Éves munkatervünkben az évszakokhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz, valamint a település hagyományaihoz igazítjuk a német nyelv megismertetését.

4.6. AZ ÉLETKORI SAJÁTOSságOKBól KIINDULó FELADATAINK:

2,5-4 éves gyermek:

- Egy biztos szókinccs kialakítása, egyszerű mondatok, szófordulatok rögzítése,
- a gyermek beszéd -, és kommunikációs készségének fejlesztése,
- a szociális magatartásnormák befolyásolása, érzelmi többlet nyújtása,
- élmények biztosítása játékos tevékenységek által,
- ismerkedtetés kisebbségi népművészeti alkotásokkal.

A gyermekek és a felnőtt közötti kommunikációban megjelenik a nemzetiségi nyelvhasználat. A gyermek nem érti, amit hall, ezért a hangulat, a dallam, a ritmus, a játék az, ami felkelti érdeklődését. A szituációk, kezdeményezések mindig cselekvéshez kötöttek, így köti össze fokozatosan a hallott tartalmat az adott mozdulattal. Az érzékszervek sokoldalú motivációja, nyugodt, szeretetteljes nyelvi környezet kialakítása a feladatunk. Barkácsolás, rajzolás közben eszközöket, anyagokat nevezünk meg. A gyermek utánoz, ismétel. A kiscsoportos életkorú gyermek sajátosságai révén rövid, egyszerű, dallamos, mozdulattal kísért nyelvi tartalmakkal ismerkedik. A közlések rövidek, néhány szóra korlátozódnak. A szófordulatok, versikék, énekek, a szemléltetett rövid mesék mindennaposak a gyermek életében. Népzene hallgatnak, tánclépéseket próbálnak. Megismerkednek szokásainkkal, hagyományainkkal. Cél a pozitív érzelmek kiváltása a nemzetiségi nyelvi kultúra iránt, a passzív megfigyeléstől eljutni az aktív részvételig.

A fejlődés jellemzői:

A gyerekek egyszerű mondatmodelleket rögzítenek, az óvónővel együtt mozognak, utánoznak. Megnevezik társaikat, jeleiket. Megismerkednek az udvariassági formákkal és alkalmazzák. Egyszerű kérdéseket megválaszolnak. Az egynyelvű mozgásos játékokba aktívan részt vesznek.

Megismernek néhány versikét, mondókát (4-5-öt: mulattató, vigasztaló, tréfás, lovagoltató, kiszámoló, altató). Képesek lesznek rövid mesét meghallgatni. Ismerik a csoportszokásokhoz, napirendhez kapcsolódó nyelvi tartalmakat. Szívesen játszanak körjátékokat, együtt énekelnek az óvónővel.

Ismernek dalokat évszakokhoz, ünnepekhez kötötten, állatokról, növényekről szóló dalocskákat. Aktív megfigyelői a nyelvi szituációknak, együtt mozognak, utánoznak.

Szókincs kialakítása:

- Családtagok, felnőttek megnevezése,
- játékeszközök, környezetük használati tárgyai,
- néhány házi –és vadon élő állat, környezetünk élővilágából rovarok, bogarak, pókok,
- a település környező növényvilága, virágok, termények, gyümölcsök,
- az egészséges életmód kialakításához kötődő kifejezések (öltözködés, torna, mozgás, étkezés, gondozási feladatok).

Ismeretei bővülése révén megnevezi az alapszíneket, képes együtt számlálni, ismer néhány közlekedési eszközt.

4-5 éves gyermek:

- a szókincs megszilárdítása, folyamatos bővítése,
- kommunikációs készség fejlesztése természetes nyelvi szituációkban,
- a nyelvtanilag, fonetikailag helyes beszéd megalapozása,
- nemzetiségi kultúra ápolása,
- élménybiztosítás az identitástudat alakításához.

A kiscsoportos életkorban megkezdett kétnyelvű nevelés folyamatosságára építünk.

Minél többször hallja, annál biztosabban rögzül a gyermek ismerete. Értelmi, szociális fejlődése lehetővé teszi a nyelvi tartalmak elmélyítését, bővítését. Testi fejlődése gazdagabb gyakoroltatási lehetőségeket nyújt. Érzelmileg kiegyensúlyozott, nyugodt környezetben erősítjük a csoport összetartozását. Felelevenítjük élményeinket, ismétlünk. A gyerekek és a csoport fejlettségi szintjéből kiindulva fokozatosan bővítjük tapasztalataikat. Természetes nyelvi szituációkban, kezdeményezésekben egyre aktívabban bevonjuk a gyerekeket. Figyelembe vesszük érdeklődési körüket. Differenciáltan, a különbözőségeket szem előtt tartva fejlesztünk. Ügyelünk az ellenőrzésre, hibajavításra. Törekszünk a helyes kiejtés gyakoroltatására.

A gyerekek folyamatos motivációját változatos tevékenységen keresztül tartjuk fenn. A mondatalkotás bővül, egyszerű párbeszédben vesznek részt. A mesék hosszabbak, elvont elemek is megjelennek. Dramatizálásba vonjuk be őket, bábozhatnak. Ismerkednek hangszerekkel, fejlesztjük zenei készségeiket, gyermekdalokat, énekes játékokat, zenés táncokat sajátítanak el. A gyermeki tevékenységek közben kötetlenül alkalmazzuk a német nyelvi ismereteket. Improvizálunk, utáncunk, versengünk.

A fejlődés jellemzői:

Amilyen gyakran lehet, egynyelvű párbeszédben vesznek részt. Képesek szavakat összekapcsolni, mondatmodelleket, szófordulatokat felidézni, alkalmazni. Szívesen játszanak és jól érzik magukat nemzetiségi nyelvi közegben. Kérdéseket válaszolnak meg, egyszerű játékos utasításokat hajtanak végre. Verselnek, mondókáznak. Fokozatosan alkalmassá válnak a tartalmi jelentéseket cselekvéssel összekötni. Dramatizálnak, báboznak. Próbálkoznak önálló énekléssel. Új körjátékokkal, dalokkal ismerkednek meg. Szabad játék során alkalmazzák ismereteiket. Mozgás, torna során már képesek önállóan felidézni mozgásformákat, az óvónő bemutatására új ismeret közlésénél van szükség. Ebben az életkorban a főnevek mellett számos igét, melléknevet, számnevet, kötőszót ismernek. Alkalmazkodnak egymáshoz, erősödik az összetartozás, a „mi” tudat. Képesek kitartóan tevékenykedni.

Szókincsbővítés:

- szavak az óvoda életéből (személyek, társai jele, szokások, tevékenységek),
- aktívan használja az udvariassági és köszönési formákat,
- megnevezi családtagjait,
- tapasztalatokat szerez az évszakokról, sajátosságaikról, öltözködésről, természet változásairól, szépségéről,
- ismeri és megnevezi fő testrészeit és funkcióját,
- megnevez és elkülönít élőlényeket a növény,- és állatvilágból,
- színeket különböztet meg, számlál 6-ig,
- ünnepekhez kötődő kifejezéseket ismernek.

5-6 éves gyermek:

- a szókincs elmélyítése, gazdagítása,
- beszédkészség fejlesztése, kommunikációba történő aktív bevonás,
- a nyelvtanulás iránti kedv felkeltése,
- az identitástudat megalapozása,
- élménybiztosítás, a szűkebb kulturális örökség megismerése, szeretete.

A nagycsoportos életkorban ismét visszatérnek a témakörök, de a gyerekek aktív részvételével. Szókincsük lehetővé teszi a változatos nyelvi szituációk teremtését. Megjelenik a szándékos figyelem, bevésés.

A versengés, az önálló szereplési vágy motiváló hatása mellett, az ismeretek rögzítését, a kiejtés gyakoroltatását és az ellenőrzést is segíti.

Vegyes korcsoportunkban a német nyelvű élményeket a gyerekek együtt élik meg. A közös játék, a társas kapcsolatok formálódása, a nyitottság és tolerancia, vezető szerepet töltenek be a német nyelvű nevelésben. Esélyt adunk a felzárkózásra, a lassabb ütemben fejlődő gyerekeknek több gyakorlási lehetőséget nyújtunk. Nem az ismeretek mennyisége a fontos!

A nagyobbak szívesen táncolnak népviseleti ruhában, kedvelik az ügyességi játékokat, felhívjuk figyelmüket tárgyi örökségünk szépségére. A zene, a mese gazdagodik, színesedik, esztétikai élményt nyújt. Szituációkat teremtünk, ahol ismereteiket szabadon alkalmazhatják.

A fejlődés jellemzői:

Az értelmi fejlődés egyre tudatosabb nyelvhasználatot tesz lehetővé. Aktívan részt vesznek a kommunikációban, próbálkoznak az önálló beszéddel. Játék közben törekednek az egynyelvűségre. Biztos szókinccsel rendelkeznek. Helyesen ejti a szavakat, a megfelelő nyelvi környezetben alkalmazza. Próbálkozik 1-2 szavas mondatalkotással. Kérdéseket válaszol meg. Önállóan számlál 10-ig, szókincse tovább gazdagodik az eddigi szófajokkal, de névelők, névutók, névmások, határozószók is megjelennek kommunikációjában.

Szívesen vesz részt német nyelvű játékokban, kezdeményez. Partnereit tiszteli, szereti. Példát mutat kisebb társainak, együttműködik. A szabályokat, csoportnormákat, szokásokat ismeri, betartja. A megismerésben aktívan részt vesz. Felidézi az elsajátított ismereteket, képes önálló feladat végrehajtásra. Szociális érettsége révén igényli az összedolgozást, kitartó.

Dramatizál, szerepet játszik, bekapcsolódik a mesélésbe. Képes önálló versmondásra. Az egyszerű, néhány soros mondókák mellett, különböző témakörökhöz kapcsolódó irodalmi alkotásokat ismer. Népzenei alkotásokat hallgat, népzeneire csoportosan táncol. Körjátékban szerepet vállal, betartja a szabályokat. Tevékenység közben oldott. Dallamos, összetettebb ritmusú dalokat is énekel. Szereti, örömet leli nemzetiségi nyelvi környezetben. Identitástudata erősödik. Becsüli a megismert tárgyi és kulturális örökséget. Kötődik óvodájához. Tájékozódik szűkebb környezetében, rácsodálkozik szépségére.

Szókincsük témakörei:

- élet és tevékenységek az óvodában, személyek a csoportban,
- a család,
- testünk, testrészek, érzékszervek, testápolás,

- évszakok, sajátosságaik, szépsége, megóvása,
- napszakok, napirend,
- természeti környezet, növény és állatvilág, termények, gyümölcsök,
- különböző közlekedési eszközök,
- élelmiszerek, étkezés,
- tárgyi környezet,
- lakóhelyünk és környéke.

4.7 A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként

- a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt;
- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a nemzetiség nyelvén közvetíteni;
- tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben;
- ismerjen a nemzetiség, az anyanemzet (anyaország) kultúrájából merített dalokat, meséket, vereseket, mondókákat és játékokat (esetenként tájnyelven is);
- ismerkedjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel; tanulja meg azok tiszteletét és azok megbecsülését.

4.8. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI INTEGRÁLT NEVELÉSE

Alapító okiratunkban az intézményünk által felvállalható egyéb tevékenységek között szerepel a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai integrált nevelése, amennyiben a szükséges eszközök rendelkezésre állnak illetve enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek esetén (BNO: F70)

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is az általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődést az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti

- a gyermek iránti elvárást a fogyatékoságának mértéke határozza meg.
- terhelhetőségét biológiai állapota, személyiségjegyei befolyásolják.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalattal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A Szakértői Bizottság által meghatározott BNO:F70 kód alapján óvodánk enyhén értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelését is elláthatja. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

4.9 A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek részére biztosítjuk az emberi méltósághoz való jogát. Az óvodában minden dolgozó feladata, hogy az általa ellátott gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- az intézményben biztosított szolgáltatások igénybevétele során
- a gyermeki jogok gyakorlás során
- felzárkóztatás, egyéni fejlesztés vagy tehetséggondozás biztosítása
- nyilatkozat szerinti nemzetiségi nevelés igényét
- hit és vallásfoglalkozáson való részvétel biztosítása

Az esélyteremtés egyik lehetősége az egyéni fejlesztés, szülőkkel történő egyeztetés, közös nyilvános óvodai programok (Márton nap, Gyermek svábbál, Gyermeknap).

Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében kiemelt feladat:

- a gyermek megismerése, elfogadása,
- képességszintre épülő egyénre szabott, differenciált fejlesztés
- tehetséggondozás,
- kompenzáció, felzárkóztatás

- gyermekközpontú és családorientált nevelés kialakítása
- szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesülése
- rendszeres óvodába járás biztosítása

A beilleszkedési nehézségek és a magatartási zavarok már óvodás korban jelentkeznek. Ahhoz, hogy a gyermek jól tudjon alkalmazkodni, és képes legyen megfelelő társas kapcsolatok kialakítására egy-egy életkori szakaszban, a szocializáltság bizonyos fokát kell elérnie. Azok a gyermekek, akiknek szocializációja sérül, azaz a közösségbe való beilleszkedésüket valamely tényező akadályozza, konfliktusba kerülhetnek az intézményi szabályrendszerekkel, társas viszonyaikban zavarok mutatkozhatnak. Ha ezek mértéke meghaladja a pedagógus, a gyermekközösség illetve más szülők által tolerálható szintet, a gyermek problémássá válik a rendszer számára. Egy olyan fejlődésmenet indulhat el, melynek során rögzül és elmélyül konfliktusa környezetével, a személyiségfejlődés irányát negatívan befolyásolva. A többségi pedagógiai gyakorlat számára komoly gondot jelent a beilleszkedési zavarokat mutató gyermekekkel való bánásmód. Mivel az intézményen belüli segítség lehetőségei korlátozottak az óvodapedagógusok egymaguk a probléma megoldására sokszor nem képesek. Ilyenkor kérhetik a nevelési tanácsadó segítségét, mely az esetek többségében azt meg is adja, de bizonyos esetekben a saját kompetenciakörét meghaladó eseteket a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottsághoz utalja.

A tanulási és magatartási nehézségek többnyire összefüggnek. A gyengébben teljesítő gyermekeknél fokozottan fennáll a magatartási zavar kialakulásának veszélye, a viselkedési rendellenesség pedig könnyen tanulási kudarcot is okozhat.

Az óvodapedagógusokat segítő nevelési szempontok:

- Ültetés. A magatartási zavarokat mutató gyermekek esetében, mind a motiváció, mind a figyelem fenntartásában fontos szerepe van az ültetésnek.
- A figyelem huzamosabb fenntartása.
- Reális követelmények, a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének megismerésével.
- Az alkalmazkodás segítése.
- Közösén létrehozott szabályok kialakítása.
- Együttműködés a családdal.
- Együttműködés más szakemberekkel.
- Reális énkép kialakítása.
- Pozitív kapcsolat a gyermek és a pedagógus között.

4.10 A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Elsődleges feladataink:

- a gyermek és körülményeinek megismerése, folyamatos figyelemmel kísérése
- megállapítani, hogy képességei kibontakoztatásában elsősorban mi akadályozza
- a lemaradás mértékének és minőségének meghatározása
- a lehetséges fejlődési út meghatározása

További feladatok:

- a mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- praktikus ismeretek, tevékenységek, szokás és szabályrendszer kialakítása
- térítési díjkedvezmény, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, óvodáztatási támogatások kezdeményezése
- családi életre és egészséges életmódra nevelés
- a mozgás megszerettetésével az egészséget értéknek tekintő gondozásmód kialakítása, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényére való nevelés
- tolerancia, segítőkészség kialakítása, másság elfogadása

Tevékenységek:

- differenciált fejlesztés
- egészségnevelés
- mozgástevékenység rendszeres, hatékony biztosítása
- nemzetiségi kultúra és hagyományápolás
- tehetséges gyermekek felkészítése
- egyéni fejlesztő foglalkozások
- élményszerzés biztosítása
- kulturális rendezvényeken való részvétel

- pályázatok írása

Szülőknek felajánlott segítség:

- szülői értekezletek, csoportmegbeszélések, családlátogatás, szülői konzultáció
- folyamatos, rendszeres tájékoztatás a család működését segítő szolgáltatásokról
- a szülők tájékoztatása lehetőségeiről, anyagi terheinek csökkentése érdekében
- szülőkkel közös programok szervezése
- a szülői közösség segítségnyújtása a rászorulóknak, amely lehet tárgyi, szociális vagy anyagi jellegű

4.11 GYERMEKVÉDELEMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A gyermekvédelmi felelős évente regisztrálja a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekeket az óvodapedagógusokkal történt egyeztetés alapján.

A hátrányos helyzet nemcsak jövedelmi, hanem egyéb hátrányokra is vonatkozik. Hátrányos helyzetben lévő egyének a szükséglet-kielégítés lehetősége, az életkörülményei, az életmódja a társadalom többségénél lényegesen rosszabb. A hátrányos helyzetben lévőknek a társadalmi státusza negatív, önerőből nem képes a kimozdulásra.

A halmozottan hátrányos helyzet olyan személyekre és családokra vonatkozik, akiknél, egynél több hátrány (például alacsony jövedelem és rossz egészségi állapot) jelentkezik. A hátrányok halmozódása különösképpen megnehezíti az azokból való kiemelkedést. Hátrányos társadalmi helyzetű gyermekek rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, amiben a család jövedelme a meghatározó. A hátrányos és veszélyeztetett gyerekek nagy része szegény családokban él, ahol egyik vagy mindkét szülő munkanélküli. Többen csak segélyből, jövedelempótló támogatásból, családi pótlékból élnek.

A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség elhatárolása nem mindig könnyű. Tapasztalatok alapján a veszélyeztetettek nem mindig hátrányos helyzetűek, de a hátrányos helyzet tartós fennállása veszélyeztetettséget okozhat.

A veszélyeztetettség olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Amennyiben a család valamilyen oknál fogva hátrányos helyzetbe kerül, a gyermek valamilyen szükséglet kielégítése hiányt szenved, fennállhat a veszélyeztetettség veszélye.

Veszélyeztetett gyermek az, aki:

- alkoholistá, züllött, elmebeteg, krónikusan beteg szülők gyermeke,
- felbomlott család elhanyagolt gyermeke,
- tartósan kirívó magatartású, neurotikus gyermek,
- a tanulási folyamatban jelentősen lemaradt túlkoros gyermek,
- intézeti nevelésből elbocsátott, nem utógondozott gyermek
- szülője/szülei iskolai végzettsége 8 általános

A hátrányos helyzetű és/vagy veszélyeztetett gyermekek esélyegyenlőségük növelése érdekében már 3 éves kortól kerüljenek be az intézményi nevelésbe.

Az óvodai gyermekvédelem az első jelzőrendszer. Itt kell felismerni elsődlegesen a problémát, keresni az okokat, jelezni az illetékes szakembereknek vagy a gyermekjóléti szolgálatnak.

Olyan légkört kell kialakítani intézményünkben, amely kizárja annak lehetőségét, hogy bármely gyermek kítaszított helyzetbe kerüljön. Segítenünk kell, hogy a gyermek leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek bármilyen oknál fogva fennállnak.

Alapelv:

- a gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása valósuljon meg
- az óvodai nevelés során tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból
- a gyermek gondolati-, lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jogának tiszteletben tartása
- humánus, megértő, egyéni bánásmód
- a család gyermeke iránti felelősségének erősítése.

4.12. HAGYOMÁNYAINK AZ ÓVODÁBAN:

Ünnepnapok:

- **Névnep, születésnap:** a csoport együtt ünnepel, ajándékkal kedveskedik, közös ének, tánc.
- **Márton nap:** novemberben visszahívjuk volt óvodásainkat, közös lámpáskészítés, kora esti vonulás.
- **Mikulás az óvodában:** zárt kétnyelvű ünnep, Mikulás érkezik az óvodába.
- **Advent, karácsony:** várakozás, barkácsolás, hangulatteremtés, nyílt ünnep.
- **Farsang:** közös mulattatás jelmezekkel, szülők bevonásával.
- **Gyermek svábbál**
- **Anyák napja:** édesanyák, nagymamák köszöntése mindkét nyelven.
- **Húsvét:** helyi hagyományápolás, szokások, fészekkészítés, tojásfestés, – keresés.
- **Gyermeknap:** gyermekjátékok, ügyességi és mulattató programok, zene, tánc

- **Évzáró:** nyílt ünnep

A gyermekek napirendjéhez kötődő szokásaink:

- Köszöntő-, üdvözlődalok,
- köszönési-, udvariassági formák,
- mozgásos játékokhoz, tornához kapcsolódó nyelvi tartalmak (zene, tánc, mondóka, kifejezések),
- mindennapos mese, vers,
- az egészséges életmód kialakításához kapcsolódó versikék, kifejezések,
- asztali mondások,
- altatók, mulattatók, vigasztaló mondókák.

4.13. HELYI TRADÍCIÓK ÁPOLÁSA:

A nemzetiségi hagyományok ápolása szerves részét képezi településünk kulturális életének. A népzene, néptánc megóvása, átörökítése hosszú évtizedeket ölel fel. A nemzetiségi és kulturális rendezvények elengedhetetlen elemei.

Az óvodában fellelhető tárgyi emlékeken kívül településeinken számos örökséget megfigyelhetnek a gyerekek (épület, bútor, eszközök, emléktárgyak, népviselet). Az intézmény belső elrendezése is a nemzetiségi jelleget sugallja, a gyerekek naponta találkoznak vele (festmény, népviseleti darabok, használati eszközök).

Identitásuk formálását német nemzetiségi táncokkal, népviseleti ruhákkal, a népzene megszerettetésével is segítjük.

A gyermekek nyelvi ismereteit a térségre jellemző nyelvjárással gazdagítjuk (mondókák, dalok). Tapasztalataikat minél több természetes környezetben fellelhető anyagokkal színesítjük, pl. csuhébaba, fajtékók, terményfűzések stb.

Időt és lehetőséget kell biztosítani az egyik területen hiányosan elsajátított, vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására. A korrigálandó lemaradások nagyrészt megelőzhetők azzal, hogy azok természetes módon fejlesszék a gyermekek képességeit.

4.14. ÓVODÁNK KIEMELKEDŐ FELADATAI

- Hagományápolásunkban figyelembe vesszük és ápoljuk a falu és lakóhely ünnepeit; ez szolgálja a lakóhelyhez való kötődést és a nemzetiségi identitástudat kialakulását és megerősítését.
- Törekszünk arra, hogy kihasználjunk minden természet adta lehetőséget, amelyből a gyermek tapasztalatait és ismereteit szerzi – kirándulások, séták, közvetlen megfigyelések alapján (pl.: a Bakony növény- és állatvilágának megismerése). Célul tűzzük ki a közvetlen környezet

megfigyelésén, megtapasztalásán kívül a tágasabb társadalmi és természeti környezet megismertetését (pl.: Budapesti állatkert, repülőtér, stb.) kompenzálva ezzel főleg a hátrányos helyzetűek ingerszegény környezetét.

- A társadalmi környezetben a paraszti élet megismerése, a felnőttek munkájának megbecsülése, tisztelete.
- Napjaink súlyos problémája a környezetszennyezés, ezért úgy gondoltuk, hogy már a bimbózó gyermeki tudatba igyekszünk beleépíteni a környezetvédelem fontosságát, pl. szeméthyűjtés a falu utcáinak megtisztítására, szelektív hulladékgyűjtés elindítása, fémflakonok gyűjtése.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A migráns gyermeket is nevelő óvodában a dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A Városlódi Német Nemzetiségi Óvoda személyi feltételei

Óvodánk 50 gyermek befogadására képes.

Csoportok száma 2.

A csoportok kialakításánál azt az elvet valljuk, hogy az életkori szakaszolás vagy a vegyes életkori csoportosítás önmagában se nem előny, se nem hátrány.

Mindkét formában az egyén fejlődése kiteljesedhet. Fontos alapelv, hogy a nemzetiségi nyelvi nevelés csak kis létszámú csoportokban lehet eredményes.

A két csoport összetétele: vegyes.

A nevelőmunkát 4 óvónő látja el.

Végzettségük: 3 fő főiskola,
1 fő szakközépiskola.

Három fő rendelkezik német nemzetiségi végzettséggel.

A nevelőmunkát 2 dajka segíti.

Óvodánkhoz főzőkonyha is tartozik, 2 fő személyzettel.

Óvodánk szakmailag önálló.

Élén az óvodavezető áll.

Az óvoda nyitvatartási ideje: 6.00-16.00 óráig.

Az óvodában főzőkonyha is működik.

Csoportok száma	Óvónők száma	Dajkák száma	*Konyhai dolgozó	Élelmezés-vezető	Külső segítő	Fűtő, karbantartó
2	4	2	2		védőnő Orvos logopédus	

* Az önkormányzat alkalmazottja

2. Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel (kötelező eszközjegyzéket lásd a programhoz csatoltan). Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak számukra hozzáférhető módon és gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

A fenntartó kötelessége az alapfelszerelés mindenkori pótlása, szakmai eszközök biztosítása.

3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A

napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti belső, harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit. A gondozás, a gyermekek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz. A környezeti tényezők segíthetik vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását.

Tevékenységek

- Kulturáltan étkeznek.
- Szappannal mosnak kezet, használják a körömkefét, fogat mosnak, fésülik hajukat.
- Öltözködnek, vetkőznek, összehajtják a ruhájukat.
- Önkiszolgáló munkát végeznek saját magukkal kapcsolatos tevékenységeikben, fokozatosan és öntevékenyen vesznek részt a saját fejlődési ütemükben, tempójukban.
- Környezetüket rendben tartják.
- Megértik az óvónő által használt német kifejezéseket és nagycsoportos korukra maguk is használják őket.

Die Kinder verstehen die deutschen Ausdrücke, die die Kindergärtnerin benutzt und benutzen sie in der großen Gruppe selbst.

Feladatok

- Az óvónő hívja fel a szülők figyelmét a helyes életritmus otthoni kialakítására.
- Hagyjon elegendő időt a tevékenységek elvégzésére.
- Tartsa szem előtt a gyermekek otthonról hozott viselkedés- és szokásmintáit.
- Ismertesse a gyerekek óvodai étrendjét a szülőkkel.
- Önálló étkezés és önkiszolgálás szokásait fokozatosan és tapintatosan alakítsa ki.
- Személyes példaadással is segítse a testápolási szokások kialakítását.

- A közös mosdóhelyiség használatakor különös figyelmet fordítson, hogy a gyermekek csak saját tisztálkodási eszközeiket használják.
- Igyekezzen elérni, hogy minden család szoktassa gyermekét a saját személyével kapcsolatos teendők elvégzésére.
- Az óvónő használjon rendszeresen utasításokat, felszólításokat nemzetiségi nyelven.
Die Kindergärtnerin soll Instruktionen in der Minderheitensprache geben.

Sikerkritériumok:

Testápolás:

Önállóan mosakodnak, törölköznek, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor csak szükséges. Körömkefével tisztítják körmüket. Ruhájuk ujját fel- és letűrik, begombolják, kikapcsolják. Önállóan használják a WC-t. Vigyáznak a WC, mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik. Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják. Zsebkendőjükbe helyesen fűjják az orrukat. Tüsszentéskor, köhögéskor zsebkendőjüket szájuk elé tartják.

Önkiszolgálás:

Teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el. Segédkeznek az ágyak elrakásában, a foglalkoztató átrendezésében. Önállóan tevékenykednek, segítséget nyújtanak társaiknak, valamint a felnőtteknek. Iskolába lépés előtt önmaguk is képesek mindennapi szükségleteik, életkoruknak megfelelő, önálló kielégítésére.

Étkezés:

Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét. Helyesen használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát).

Öltözködés:

Önállóan, a megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek. Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva helyre teszik. Ruháinkkal gondosan bánnak, cipőfűzőjüket megkötik. Ha fázna vagy melegük van, segítenek magukon. Csizmájukat, hócipőjüket szükség esetén letisztítják.

A környezet rendben tartása:

Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára. Az ajtókat csendesen nyitják, csukják, az eszközökkel óvatosan bánnak. Észreveszik, ha valami hiányzik vagy rendetlen, a rendtelenséget megszüntetik.

Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét.

Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az adminisztráció rögzítése a saját összeállítású csoportnaplóban és a Porkolábné Balogh Katalin féle fejlettségmérő lapokon történik.

4. Az óvoda kapcsolatai

Óvoda és család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás, családhoz illesztett megoldásait.

Óvodánk kapcsolata külső intézményekkel

Óvoda – iskola

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék, és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és iskola nevelőmunkájának összehangolását, a két intézmény együttműködését.

A tartalmi együttműködésben érvényesüljön a kölcsönös nyitottság.

Az óvoda az iskola esetleges követelményeinek hatására nem térhet el az óvodai pedagógiai program céljaitól, feladataitól, módszereitől.

Az óvónők vegyenek részt az alsó tagozatos német nyelvű munkaközösség tevékenységében.

Adjanak felvilágosítást a gyermek egyéni fejlődésének üteméről.

Az óvónő látogasson el az iskolába a gyerekekkel együtt, ismerkedjenek meg a leendő tanítójukkal.

A leendő tanító hospitáljon többször is az óvodában.

Az óvónő kísérje figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését.

Óvoda-Nevelési Tanácsadó

A speciális gondozást, fejlesztést, korrekciót igénylő gyermekek megsegítésére felkérjük a nevelési tanácsadó szakembereit, a szülők figyelmét felhívjuk az önállókezdemenyezés lehetőségére.

Óvoda - tájház

Az óvónő több alkalommal ellátogat a gyerekekkel a falu tájházába. Az itt szerzett élményeket tudatosan beépíti nevelőmunkájába, a hagyományápolásba, környezeti és esztétikai nevelésbe.

Egészségügyi intézmények

- **védőnő:** a tanácsadóban rendszeres szűrővizsgálatokat végez

- **házi orvos:** évente egyszer átfogó vizsgálatot tart

- **fogorvos:** évente egy szűrővizsgálatot végez, melynek célja a pozitív élménynyújtás, gátlás feloldása, megelőzés, beavatkozás szükségességének jelzése

Fenntartó, Kisebbségi Önkormányzat

Óvodánk kapcsolatot tart a Városlódi Német Nemzetiségi Önkormányzattal.

A fenntartó, a Nemzetiségi Önkormányzat, a kulturális egyesület eszmei és anyagi támogatást nyújt az óvodának és bekapcsolja a németországi partnerközösség segítő, cselekvő tevékenységét.

Művelődési, kulturális intézmények

- Bábszínházi előadások megtekintése

- Könyvtár-ismerkedés

- Múzeumok, kiállítások- kirándulások során

Hitoktatás

A gyermekek a szülők hozzájárulásával katolikus hittan oktatáson vehetnek részt heti egy alkalommal.

Gyermekvédelem az óvodában

Az általános elvárások közül kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő, fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.

Az óvodában a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőségű. Évről évre nő a hátrányos helyzetű családok és gyermekek száma. Az óvodai nevelőtestület együttesen felel azért, hogy a személyiségfejlődési problémák korai kezelése megelőzze a veszélyeztetettség kialakulását és egyéni bánásmóddal segítse a gyermek fejlődését.

Munkánkat segíti a **Herend Környéki Települések Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat**a, mellyel gyermekvédelmi felelősünk kapcsolatot tart.

Célunk:

- A gyermekek alapvető szükségleteinek a kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása, az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Szükség szerint családgondozó, védőnő segítségének az igénybevétele.
- Nyilvántartás vezetése.
- Beszámoló készítése évente.
- Veszélyeztetettség esetén a Gyermekvédelmi szolgálat tájékoztatása.

Sikerkritériumok:

- Csökken a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyerekek száma.
- Minden rászoruló időben megkapja a segítséget.
- A szülők bátran fordulnak az óvónőkhöz és a vezetéshez gondjaikkal.
- Anyagi okok miatt egyetlen gyermek sem marad ki az óvodából.
- Segítő szervezetekkel hatékony együttműködés alakul ki.

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyerek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Tevékenységek

- Gyakorló játék
- Szerepjáték
- Barkácsolás
- Dramatizálás, bábozás
- Építő – konstrukciós játék
- Szabály játék

Szabadjáték:

Amikor az óvónő biztosítja a gyerekek számára az önállóságot, szabadságot a

- játéktevékenység kiválasztásában
- játékeszközök megválasztásában
- társak megválasztásában
- gyermeki játékelgondolás megvalósulásában,
- és játszóhely megválasztásában és kialakításában.

Feladatok

- Az óvónő biztosítson helyet, eszközöket és elegendő időt és játékra.
- Sajátítsa el az óvónő a gyerekekkel a játék alapvető szokásait és az azokhoz kapcsolódó szabályokat.
- Teremtsen nyugodt, derűs, felszabadult légkört.
- Biztosítson élményt a játékhoz.
- Teremtse meg annak a feltételeit, hogy minden gyerek saját igényeinek megfelelően játszhaszon gyakorló - szerep - konstrukciós, építő – szabály játékot, barkácsolhasson, bábozhasson, ha akar.
- Az óvónő használja ki a játék adta lehetőségeket a nemzetiségi nyelv használatára.

Die Kindergärtnerin soll die Möglichkeiten der Spiele zur Benutzung der Minderheitensprache nutzen.

Sikerkritériumok:

a) 2,5-4 éves korban

Legjellemzőbb a gyakorlójáték, ami megnyilvánulhat a hangok, szavak, rövid mondatok és dallamok játékos szabály szerinti ismételtetésében és a különböző mozgások játékos gyakorlásában.

Szívesen játszanak egyedül, egymás mellett vagy két, három gyerekből álló csoportban. Szerepjátékuk egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaz, különböző jellegzetes műveleteket végeznek.

Az építés, konstruálás során az építményeket nem képesek megismételni. Nincs szabálytudatuk, az „így kell csinálni” a szabályosság és megismétlés örömeinek a kifejezése.

b) 5-6-8 éves korban

Tartósan kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együtt játszás igénye. A gyakori szerepcserét és az eszközökhöz ragaszkodást föl váltja a szerepekhez való kötődés. Tudnak vezetni és játszótársaikhoz alkalmazkodni.

Saját maguk is készítenek eszközöket, amit felhasználnak a játékban, dramatizálásban. Konstruálás során alkotásaikat már önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre és képesek különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is. Különböző játékfajták gyakran kapcsolódnak egymáshoz. Bonyolultabb szabályok megtanulására is képesek, miközben egymást a szabályok betartására is figyelmeztetik. Jellemzi őket a kettős szabálytudat és többszólamú játék.

A játék során felhasználják a 3 év során hallott és alkalmazott nemzetiségi kifejezéseket.

2. Verselés, mesélés

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

A magyar gyermekköltészet, a napi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgépének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világgépe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Tevékenységek

- Játékos mozgással mondókáznak.
- Elbábozzák a meséket, a saját maguk által kitalált történeteket.
- Megfelelő eszközökkel eljátsszák a gyermekek a nekik tetsző meséket.
- Mesét, verset hallgatnak, rajzolnak le, megjelenítik a mese történetét szerepjátékokban
- Játékuk közben megjelennek spontán mozdulatok, szótagok, melyek a nemzetiségi mondókákat, verseket idézik.

Feladatok

- Az óvónő szeretesse meg a mesét és a verset.
- Biztosítsa az élményt és az eszközt.
- Találja meg a megfelelő tevékenységi formát.
- Vers- és mesemondása szemléletes és sokszínű legyen
- Javasolja a szülőknek az otthoni mesélést.
- Tegye lehetővé, hogy más területen is megjelenhessen az irodalmi élmény.
- Elalvás előtt meséljen az óvónő.
- Irodalmi anyag legnagyobb részét a magyar népmesék és népi mondókákból válassza.
- Halljanak minél több német verset, mondókát.
- Meséljen németül a gyerekeknek szemléltető eszközökkel (bábok, képek, mesekönyvek) olyan egyszerű meséket, amelyekben visszatérő mondatszerkezetek segítik megérteni a mese cselekményét.

Sie soll den Kindern Märchen in der deutschen Sprache erzählen, mit einfachen Sätzen.

Sikerkritériumok

- 10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyeznek, 15-20 verset meghallgatnak az év folyamán. Várják, kérik a mesemondást, figyelmesen csendben végighallgatják a mesét. A folytatásos mesék szálait össze tudják kapcsolni. Az ismert mesei motívumokat szívesen bábozzák, dramatizálják, lerajzolják. Szeretik a mesekönyveket nézegetni, utánozzák az olvasást, képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket. Érdeklődésük felébred a német mesék, versek iránt.
- Szívesen mond verset, elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud.
- Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését,

formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Kodály Zoltán és Forrai Katalin munkássága valamenyiük előtt ismert és a mindennapos, tudatos zenei nevelés alapja. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógusaink figyelembe veszik a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Tevékenységek

- Megkülönböztetik a magas – mély hangokat.
- Felismerik és alkalmazzák a halk – hangos fogalompárt.
- Gyakorolják a magyaros beszéd ritmusán keresztül a mondókák és dalok ritmusát.
- Különböző mozgásformák, mondókák keretében gyakorolják az egyenletes lüktetést.
- Megfigyelik és felismerik a környezetükben élő állatok hangjait, és a különböző hang effektusokat.
- Népi játékokat játszanak nemzetiségi nyelven is.
- Egyszerű játékos mozgásokat, nehezebb játékformákat, táncos jellegű mozdulatokat egyöntetűen és esztétikusan végeznek.
- A nap folyamán énekelnek, dúdolgatnak, egymás hangját felismerik.

Feladatok

- Az óvónő segítse elő, hogy emlékezetükben minél több dallamfordulat rögzüljön.
- Teremtsen közvetlen kapcsolatot minden egyes gyerekkel a dalok, a mozgással együtt járó mondókák játszása közben.
- Fejlessze a gyerekek hallását, ritmusérzékét, harmonikus mozgását.
- A különböző zenei képességek fejlesztésével kapcsolatos feladatokat fokozatosan egymásra építse.
- Maga is adjon mintát énekes beszélgetéssel, változatos dallamfordulatok kitalálásával.

- A gyermekek egyéni fejlettségéhez határozza meg a képességfejlesztés fokozataiból történő személyre szóló választást.
- Teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyerekeknek minél több alkalma legyen ösztönös, alkotó hajlamuk kibontakoztatására.
- Tegye lehetővé az óvónő, hogy a szülők is megismerjék, milyen jellegű dalokat használ az ének-zenei nevelésben.
- Nemzetiségi területen tanuljanak nemzetiségi gyermekdalokat, játékokat, melyben az óvónő támaszkodjon a szülő segítő emlékezetére.

Die Kinder sollen Ungarndeutsche Kinderlieder, Spiele lernen, wobei die Eltern behilflich sind.

Sikerkritériumok

- A gyerekek tudják a mondókákat, hat hang terjedelmű dalokat és 5-6 alkalmi dalt tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni az egyvonalas C és a kétvonalas C abszolút magasságok között.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbségeket, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni. Felismerik a dallamot dúdolásról,
- Hangszerről, a hasonló fordulatokból sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumokról.
- Felismerik a halk és hangos közötti különbségeket, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni. Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, a hasonló fordulatokból sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumokról.
- Érzékenyek a természet és a környezet zajaira, zörejeire, megkülönböztetik a hangszínes finom eltéréseit. Ismerkednek eredetiben néhány hangszerrel, azok hangjával és megszólaltatásuk módjával.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak csoportosan és egyénileg is. Megérik a zenei motívum hosszát. Összehasonlítják és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempót, az annál lassúbbat és gyorsabbat is. Egyöntetűen körbejárnak, kicsit oldalt fordított szép testtartással, kézfogással.
- Egyszerű, de változatos, játékos, táncos mozgásokat képesek végrehajtani.
- Egyenletes lüktetés, a ritmus hangoztatására ütőhangszereket használnak.
- Szívesen éneklük, játsszák a nemzetiségi táncos, dalos játékokat.
- Szívesen hallgatnak zenét.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására, ezért az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Tevékenységek

- Képeket készítenek festéssel, rajzolással, papír ragasztással, nyomatokkal.
- Alkalmi ajándéktárgyakat készítenek.
- Különböző technikákat alkalmaznak gyurmázás, mintázás, agyagozás során.
- Műalkotásokat nézegetnek.
- Természetes anyagokból bábokat készítenek. Mézeskalácsot sütenek és díszítenek.
- A nemzeti hagyományok ápolásához eszközök, illusztrációk, csoportszobai dekoráció készítése.

Feladatok

- Az óvónő törekedjen az ábrázolással kapcsolatos szokások kialakítására.
- Következetesen biztosítsa az ábrázolási szokások feltételeit.
- Vegye figyelembe a gyerekek közötti ábrázolási képességbeli különbségeket.

- Adjon lehetőséget, hogy dolgozzanak természetes anyagokkal, ismerkedjenek az anyag formálhatóságával, festéssel, tépéssel, vágással, ragasztással, hajtogatással, nyomatokkal, kollázs-, montázs technikájával, karcolással, szőjenek, fonjanak, batikoljanak. Használjanak különböző anyagokat, agyag, sógyúrma, gipsz, hó, jég, gyertya, természet kincsei.
- Olyan élményeket és benyomásokat nyújtson, amelyek alkotó tevékenység formájában vezetődnek le.
- Használat közben mutassa be, ahányszor csak szükséges, hogyan bánjanak a gyerekek a különböző eszközökkel, kellékekkel.
- Az ábrázolási technikák elsajátításához kapcsolódó német kifejezések megértése és a használt eszközök felismerése, megnevezése.

Die Kinder sollen die Bezeichnungen für Gegenstände auf Deutsch lernen, die bei der zeichnerischen Darstellung verwendet werden.

Sikerkritériumok

- Élményeik, elképzeléseik, képzeik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit. Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, téralakításban. megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (fiú, lány, nyuszi, stb.). Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (fiú, lány, nyuszi stb..)
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, alkotásaik egyre differenciáltabbá válnak. Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat. Önállóan díszítenek. Többségük önállóan is kezdi javítgatni saját készülő alkotását.
- Szem- kéz mozgása összerendezett.
- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Szereti maga körül a harmóniát, a szépet.
- Térlátása korának megfelelő.
- Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes esztétikai véleményt alkotni.

5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének

szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Tevékenységek

- Járnak, futnak, ugranak.
- Végeznek gimnasztikai gyakorlatokat különböző szerekekkel is.
- Csúsznak, kúsznak, másznak különböző szerek összekapcsolásával.
- Dobnak különböző helyzetekben babzsákkal és labdával.
- Végeznek egyensúlyozó és labdagyakorlatokat.
- Gurulnak különböző alakzatokban.
- Játszanak verseny- és szabályjátékokat.

Feladatok

- Az óvónő teremtsen meg azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet ellenálló- és alkalmazkodóképességét.
- Az óvónő a gyerekek játékos kedvére építse a különböző mozgások elsajátításának folyamatát.

- Adjon lehetőséget, hogy az adott gyakorlatot ki-ki a saját képességei szerint hajtsa végre.
- Teremtsen minél több lehetőséget a mozgásigény kielégítésére.
- Biztosítson megfelelő intenzitású, derűs légkört a testnevelés során.
- Segítse elő a gyermekek harmonikus összerendezett mozgásának kialakulását, kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtson változatos lehetőségeket.
- A fizikai aktivitáson keresztül fejlessze a gyermekek szellemi aktivitását.
- A változatos eszközök és a gyermekek önálló szabad mozgásának kialakulását, kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtson változatos lehetőségeket.
- A fizikai aktivitáson keresztül fejlessze a gyerekek szellemi aktivitását.
- A változatos eszközök és a gyermekek önálló szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a testnevelés örömet jelentsen a gyerekek számára.
- Tartsa szem előtt, hogy a testnevelés legértékesebb anyagai a játékok.
- Adjon az óvónő nemzetiségi nyelven a mindennapos testneveléshez kapcsolódó vezényszavakat, utasításokat.

Sie sollen deutsche Instruktionen lernen.

Sikerkritériumok:

- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Fejlődik tér- és időtájékozódó képességük.
- Egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyeket játszanak az óvónő segítségével és szabályok pontos betartásával.
- A tér változatos bemozgásával fejlődik térpercepciójuk.
- Váltakoztatni tudják a természetes járást az ütemes járással.
- Begyakorolják az alapvető mozgásformákat, és képesek azok összekapcsolt gyakorlására.
- Az első alakváltozás bekövetkezésével alkalmassá válnak az iskolakezdésre.
- Magabiztosan alkalmazza a bal- jobb kifejezéseket.
- Fizikai erőnléte, állóképessége korának megfelelő.
- Kialakult a szem- láb, szem- kéz koordinációja.
- Fejlett az egyensúlyérzéke.
- Tud rollerezni, vagy biciklizni.
- Egészséges versenyszellemmel tud küzdeni.

6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a haza táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík és mennyiség szemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Tevékenységek

- Séták, kirándulások alkalmával megfigyelnek, összehasonlítanak.
- Érzékszerveikkel érzékelnek különböző tulajdonságokat (íz, szag, szín, formák, különböző minőségű felületek).
- Közös kirándulásokon, utazásokon vesznek részt (vonattal, autóbuszal).
- Felfedeznek és megfigyelik a természet változásait.
- Használják a különböző gyűjtőfogalmakat – növény, állat, gyümölcs.

Feladatok

- Az óvónő építsen a gyerekek otthoni és óvodán kívüli eltérő tapasztalataira.

- Segítse a szülőket a gyerekek környezet iránti érdeklődésének felkeltésében. Kínáljon ötleteket, működjön együtt, nyújtson példát.
- Biztosítsa, hogy a gyerekek tapasztalataikat, ismereteiket, élményeiket eredeti környezetben szerezhessék.
- Olyan eszközöket biztosítson, amelyek természetes anyagúak, a környezetben megtalálhatók és önálló alkotásra serkentenek.
- Bontakoztassa ki a gyerekek pozitív érzelmi kötődését a természeti és társadalmi környezetükhöz.
- A környezet témaköreihez kapcsolódó fogalmak megismerése, megnevezése nemzetiségi nyelven (pl. család, évszak stb.).

Sie lernen Begriffe, die mit Themenkreisen der Umwelt zusammenhängen.

Sikerkritériumok

- Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását. Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a hajót, vonatot, repülőgépet, függetlenül attól, hogy környezetükben előfordulnak-e. Tudják, hogy ezek a szárazföldön, vízen, levegőben közlekednek. Tudják, hogy a közlekedési eszközök az emberek munkájaként készülnek.
- Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény (iskola, orvosi rendelő, posta, rendőrség, stb.) rendeltetését.
- Ismerik a háziállatokat, jellemző tulajdonságaikat, hasznukat. Megneveznek néhány vadállatot.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeit, azok világos és sötét árnyalatait.
- Felismernek tárgyak és jelenségek között néhány feltűnő összefüggést. A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják.
- Felismerik a napszakokat. Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- Ismerik a növény szót, tudják, hogy a fa, bokor, fű, virág, zöldségfélék növények. Az általuk ismert állatokat csoportosítják aszerint, ahol élnek.
- Ismeri a növényápolás, és állatgondozás egyszerű feladatait.
- Nemzetiségi nyelven is megértik, megnevezik a környezethez, témakörhöz tartozó fogalmakat.

7. A külső világ mennyiségi- és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe.

Tevékenységek:

- Tárgyakat, személyeket, halmazokat összehasonlítanak, sorba rendeznek, szétválogatnak. Ismerkednek a számfogalommal. Mennyiségeket összehasonlítanak, összemérnek, párosítanak, számlálnak.
- Méréseket végeznek különböző egységekkel, Geometriai tapasztalatokat szereznek különböző szabadon és másolással végzett építés, alkotás során. Tájékozódnak térben és síkban.
- Mozgásokat és tevékenységeket végeznek tükör előtt.

Feladatok

- Az óvónő hatékonyan és tudatosan fejlessze az egyéni képességeket.
- Tegye lehetővé, hogy feladataikat matematikai játékokkal, játékos feladatokkal oldják meg. A játékok legyenek színesen, esztétikusan, figyelemfelkeltő erejűek, hogy a gyerekek szívesen dolgozzanak velük.
- Adjon lehetőséget a tapasztalat szerzésére a környezet tárgyairól, azok tulajdonságairól. Téri viszonyok megtapasztalásáról (testséma, térbeli mozgások, irányok). Kiterjedésekről síkban és térben.
- Adjon lehetőséget arra, hogy a gyerekek szabadon konstruálhassanak, és egy-egy feltételnek megfelelően formákat, mennyiségeket állíthassanak elő.
- Alakítsa és fejlessze a gyerekek ítélőképességét, annak megítélését, hogy egy-egy tulajdonság igaz vagy nem igaz az adott tárgyra.
- Kérdéseit utasításait világosan fogalmazza meg, ezáltal a gyerekeket készítse gondolkodásra, összefüggések felismerésére.
- Segítse a pontos megfogalmazást, kifejezést.
- Számfogalom kialakítása.

Sikerkritériumok

- Az óvónő kérdéseit, gondolatát megértik, követik. Egymás állításainak az igazságát megítélik, megbeszélik, esetenként javítják a tévedéseket.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.
- Összehasonlításukat szóban is kifejezik, és mások megállapításainak igazságát megítélik. Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni és részt vesznek más mennyiségek összemérésében. Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással, ugyanannyit, többet és kevesebbet.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni, legalább 10-ig.
- Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- A tükörrel való tevékenység során sok élményhez és tapasztalathoz jutnak.
- A térben való tájékozódásban elérhető a jobbra-balra irányok és állások megkülönböztetése. Értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé, alatt, fölött, között).
- Problémamegoldó képessége jó.
- Helyesen használja a névutókat.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni: kocka, gömb, téglatest.
- Nemzetiségi nyelven ismerik a számneveket 10-ig.

8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás stb).

A gyermek munka jellegű tevékenysége

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;

- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Tevékenységek

- a) Az óvoda, a csoport mindennapi életével kapcsolatos munkák:
 - A csoportszoba rendjének kialakításában folyamatosan részt vesznek.
 - Az öltözőben és mosdóban segítenek a tisztaság és a rend megőrzésében.
- b) Naposi munka:
 - Az asztalt ízlésesen megterítik, morzsa hulladékot felsöprik, segítenek az étel kiosztásában
- c) Alkalomszerű munkák:
 - Gondozzák az udvart és a virágoskertet.
 - Segítik a dajkák munkáját.
 - Megjavítják a játékszerek kisebb hibáit.
 - Segítenek a gyümölcsszüretben, befőzésben, aszalásban.

Feladatok

- Az óvónő adjon lehetőséget a gyerekeknek bármilyen őket érdeklő munka tevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyerek tevékenységvágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Személyes példamutatásával adjon mintát a munkavégzés menetére és minőségére.
- Mutasson rá, hogy a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység.
- Biztosítson teljes önállóságot a munkavégzés során.
- Kínáljon föl több lehetőséget, hogy a munka ne a gyerekre kényszerített feladat, hanem önállóan választott tevékenység legyen.
- E tevékenységnek rendszeres és folyamatos gyakorlást biztosítson.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyerekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.

Sikerkritériumok

- A naposok önállóan, esztétikusan megterítik az asztalokat. Segítenek az ételek kiosztásában. Étkezések után leszedik az asztalt, helyre viszik a mosogásra kerülő eszközöket, összeseprik a morzsákat.
- Segítenek a foglalkozási eszközök kiosztásában és helyrerakásában.
- Vigyáznak a különböző helyiségek rendjére, tisztaságára.
- A gyerekek részt vesznek a csoportszoba díszítésében, átrendezésében.
- Részt vesznek az udvar és a virágoskert gondozásában.
- Az évszakok változásainak megfelelően részt vesznek az udvari munkában.
- Környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:
 - A szemetet szelektíven helyezik el az adott gyűjtőkben.
 - Szívesen segítenek a falevelek gyűjtésében, komposztálásában.
 - Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

9. Tanulás

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulások (szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Sikerkritériumok

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek, szívesen vesznek részt a szervezett, tervezett kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- A részképesség és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- beszéde, kommunikációja, elemi ismeretei önmagáról és környezetéről nemzetiségi nyelven is fejlődik, alakul, felkészülve az iskolai németoktatásra.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai környezetben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A program érvényességi ideje: 5 év

A Városlódi Német Nemzetiségi Óvoda pedagógiai program érvényessége: 2013. július 1-től visszavonásig.

1. A Városlódi Német Nemzetiségi Óvoda Pedagógiai Programját az Óvoda nevelőtestülete fogadja el, a Szülői Munkaközösség véleményezésével.
2. A Városlódi Német Nemzetiségi Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó hagyja jóvá, a Német Nemzetiségi Önkormányzat egyetértésének kikérésével.
3. A hatályba lépés napja: 2013. július 1.

Felhasznált irodalom

1. A Kormány 363/ 2012. (XII.17.) Korm.rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
2. Óvodai nevelés országos alapprogramja
Művelődési és Közoktatási Minisztérium Bp. 1996.
3. A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
Emberi erőforrások minisztere 17/ 2013. (III.1.) EMMI rendelete
4. 20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
5. 32/2012. (X.8) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról (1. melléklet)
6. Óvodai nevelés programja
Országos Pedagógiai Intézet 1989.
7. Deli Andrásné - Nagy Jenőné: Útmutató Bp. 1998.
8. Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet: Új utakon az óvodában 1994.
9. Koppányi István: Városlőd története 1991. Városlőd
10. Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével
Elmélet és gyakorlat Bp. 1994.
11. Dr. Pereszlényi Éva - Porkolábné Dr. Balogh Katalin:
Játék - mozgás - kommunikáció óvodai program Bp. 1997.
12. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok, 1997.
13. Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program
Miskolc, 1996.
14. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az óvodában Bp. 1996.
15. Bakonyiné Vincze Ágnes: Funkciózavar az óvodában

Pedagógiai Szemle 1983.

16. Forrai Katalin: Ének az óvodában Bp. 1974.
17. Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár Bp. 1992

